

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.2.37.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie nr 3529 Pana Posła Michała Wosia, w sprawie świadczeń dla rodzin zastępczych, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizacja pieczy zastępczej jest zadaniem własnym powiatu. Powiat prowadzi analizę danych dzieci kierowanych do młodzieżowych ośrodków socjoterapii, młodzieżowych ośrodków wychowawczych lub innych placówek całodobowych.

W przypadku umieszczenia dziecka w młodzieżowym ośrodku socjoterapii, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym lub innej placówce zapewniającej całodobowe utrzymanie, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka nie zachowuje prawa do świadczeń i dodatków w pełnej wysokości. Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹, podstawowe świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka zostaje wówczas ograniczone do wysokości nie niższej niż 20% pełnej kwoty. Utrzymanie świadczenia w tej wysokości gwarantuje, że rodzina zastępcza będzie nadal pełnić swoją funkcję, przeznaczając przyznane środki na pokrycie kosztów biletów autobusowych, kolejowych, żywienia, paczki żywnościowej i higienicznej.

Wysokość świadczenia ustala z rodziną zastępczą powiat, badając okoliczności sprawy i potrzeby dziecka. Rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, określony w art. 81 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie przysługuje. Z kolei rodzinie zastępczej zawodowej nie przysługuje dodatek na dziecko umieszczone na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich², określony w art. 81 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Poniższe tabele przedstawiają odpowiednio informacje o liczbie osób pozostających w pieczy zastępczej na podstawie art. 37 ust. 2 (dzieci i osoby, które są umieszczone w pieczy zastępczej i jednocześnie są umieszczone w innej instytucji, a postanowienie o pieczy zastępczej nie zostało uchylone) w latach 2020-2025 oraz o ich udziale w ogóle osób przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej we wskazanym okresie.

¹ Dz.U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm..

² Dz. U. z 2026 r. poz. 163.

Placówka		2020 (stan na 1 stycznia 2021)	2021 (stan na 1 stycznia 2022)	2022 (stan na 1 stycznia 2023)	2023 (stan na 1 stycznia 2024)	2024 (stan na 1 stycznia 2025)	2025 (stan na 31 grudnia 2025)
		liczba osób w pieczy zastępczej rodzinnej	liczba osób w pieczy zastępczej rodzinnej	liczba osób w pieczy zastępczej rodzinnej	liczba osób w pieczy zastępczej rodzinnej	liczba osób w pieczy zastępczej rodzinnej	liczba osób w pieczy zastępczej rodzinnej
1	dom pomocy społecznej	18	19	22	17	25	24
2	zakład opiekuńczo-leczniczy	dane zbierane od 2024				7	3
3	specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy	205	186	244	278	263	312
4	młodzieżowy ośrodek wychowawczy	117	135	143	137	151	171
5	młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę	171	159	184	203	242	225
6	specjalny ośrodek wychowawczy	19	45	32	26	45	49
7	hospicjum stacjonarne	2	2	0	2	3	0
8	oddział medycyny paliatywnej	0	0	0	0	0	0
9	areszt śledczy	3	1	3	1	0	0
10	schronisko dla nieletnich	2	5	3	5	5	6
11	zakład karny	0	2	0	0	0	2
12	zakład poprawczy	5	3	3	1	2	6
13	okręgowy ośrodek wychowawczy	dane zbierane od roku 2022		1	7	16	19
RAZEM		542	557	635	677	759	817

Liczba dzieci i osób	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*
w rodzinnej pieczy zastępczej	55 772	56 656	56 604	58 472	60 169	61 155
podwójnie umieszczonych (art. 87 ust. 2) dot. rodzinnej pieczy zastępczej	542	557	635	677	759	817
udział dzieci i osób podwójnie umieszczonych (art. 87 ust. 2) w rodzinnej pieczy zastępczej w ogóle dzieci i osób pozostających w rodzinnych formach pieczy zastępczej	1,0%	1,0%	1,1%	1,2%	1,3%	1,3%

*Stan na 31 grudnia danego roku.

Przypadki umieszczenia dzieci w podmiotach, o których mowa w art. 87 ust. 2 z rodzin zastępczych są analizowane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, koordynatora oraz rodzinę zastępczą i opierają się na obowiązujących regulacjach prawnych (art. 76 ust.

4 pkt. 11, art. 77 ust. 3 pkt. 1-2). Zgodnie z art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe³ młodzieżowe ośrodki socjoterapii przeznaczone są dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie i wymagających specjalnej organizacji nauki, metod pracy oraz wychowania i socjoterapii. Z kolei specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze przeznaczone są dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, które ze względu na swój stan zdrowia wymagają specjalnej organizacji nauki, metod pracy oraz całodobowej opieki i rehabilitacji, których nie można im zapewnić w miejscu zamieszkania.

Na podstawie orzeczenia sądu nieletni są kierowani do młodzieżowego ośrodka wychowawczego, okręgowego ośrodka wychowawczego albo, jeżeli wykazują wysoki stopień demoralizacji lub dopuścili się czynu karalnego, do zakładu poprawczego - zgodnie z ustawą o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Umieszczenie dzieci w tych placówkach podyktowane jest ich indywidualną sytuacją i może wynikać np. z konieczności zapewnienia im warunków rozwoju albo, w sytuacjach skrajnych, być jedynym sposobem na zagwarantowanie bezpieczeństwa im i innym dzieciom przebywającym w danej rodzinie.

Zgodnie z art. 38b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to zarząd powiatu sprawuje kontrolę nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Do zadań organizatora należy, zgodnie z art. 132 i 133 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ocena rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych jej funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Oceny tej organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka.

Jeżeli dziecko trafiło do młodzieżowego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii lub ze względu na stan zdrowia do domu pomocy społecznej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, hospicjum stacjonarnego, oddziału medycyny paliatywnej albo innej placówki zapewniającej całodobowe utrzymanie, określonej w art. 87 ust. 2, a piecza zastępcza wobec niego nie została uchylona, organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia rodzinie wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze nie kierują dzieci do placówek całodobowych. O umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, okręgowym ośrodku wychowawczym, w zakładzie poprawczym zakładzie leczniczym orzeka sąd opiekuńczy. Zgodnie z art. 578 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego⁴ postanowienia sądu opiekuńczego są skuteczne i wykonalne z chwilą ich ogłoszenia, a gdy ogłoszenia nie było, z chwilą ich wydania.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, standardowa ocena rodziny odbywa się raz na 3 lata. Możliwe są także dodatkowe działania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, służące zbadaniu sytuacji rodziny zastępczej.

Prace nad nowelizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej trwają. Projekt ustawy (nr UD354) przeszedł już etap uzgodnień i konsultacji publicznych, obecnie analizowane są zgłoszone w ich trakcie uwagi. Wśród głównych założeń reformy wymienić należy stworzenie ram skutecznego wsparcia rodzin, które doświadczają trudności opiekuńczo-wychowawczych, rozwinięcie pieczy zastępczej ze szczególnym

³ Dz. U. z 2026 r. poz. 820.

⁴ Dz. U. z 2026 r. poz. 468.

uwzględnieniem jej form rodzinnych, optymalizację procesu usamodzielnienia z pieczy zastępczej oraz wsparcie adopcji.

Obszar zasad finansowania rodzin zastępczych w sytuacji, gdy dziecko przez dłuższy okres przebywa poza rodziną zastępczą w placówce zapewniającej mu całodobową opiekę i wychowanie nie jest objęty zakresem projektowanych zmian legislacyjnych, nie było to też postulowane podczas prekonsultacji i konsultacji publicznych.

Zgodnie z art.186 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wojewoda kontroluje realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, pieczy zastępczej, usamodzielnień pełnoletnich wychowanków i adopcji wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Wojewoda zasięga też informacji o sposobie realizacji zadań wynikających ze wskazanej ustawy przez samorząd gminny, powiatowy i województwa.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej realizuje wobec rodzin zastępczych zadania o charakterze wspierającym i weryfikacyjnym. Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej monitoruje realizację tych zadań i uruchamia czynności wyjaśniające w razie podejrzenia naruszeń.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/